

kovaním v odborných časopisoch. Táto zámerná prekladateľská činnosť jubilanta zjavne navodzovala progresivitu ďalšieho vývoja i rozvoja našej špeciálnej pedagogiky, ktorá sa prejavila v novom ponímaní predmetu špeciálnej pedagogiky, jej cieľa, úloh, metód a prostriedkov, najmä tiež metodológie. Pozitívne sa začala prejavovať nielen v rozvoji siete, ale tiež aj v jej vnútornej diferenciacii škôl pre mládež vyžadujúcu osobitnú starostlivosť a výrazným spôsobom jubilanta k zabezpečeniu tvorby prvých učebníc pre naše špeciálne školy a v jeho iniciatívnom návrhu na vydávanie prvého slov. časopisu z odboru špeciálnej pedagogiky na Slovensku, ktorým sa stala „Špeciálna škola“ (1957).

Po úmrtí V. Gaňu jubilant prevzal vedenie Odboru špec. pedagogiky (od r. 1964). Po zriadení Inštitútu špec. a lieč. pedagogiky FFUK v Bratislave bol Odbor k nemu pričlenený ako „oddelenie teórie a praxe špeciálneho školstva“ zasa pod vedením jubilanta (1968-73). V tomto období bol tajomníkom Spoločnosti pre špeciálnu a liečebnú výchovu, členom centrálnej komisie MŠ pre prípravu súčasnej našej výchovnovzdelávacej sústavy a vedúcim celofederálnej komisie pre školské sústavy rečovo a sluchovo postihnutých. V danej súvislosti vypracoval návrh na organizáciu logopedickej starostlivosti v rezorte školstva, ktorý bol na Slovensku prijatý po dohode s rezortom zdravotníctva 23. novembra 1976. Popri uvedenej činnosti po r. 1945 podieľal sa činne na odbornej príprave špec. pedagógov vo všetkých doterajších jej formách a pripravil Metodiku pracovnej výchovy, ako prvé skriptá tohto druhu pre štúdium, vydané RUK 1974. Je autorom dlhého radu odborných článkov, statí a štúdií publikovaných v odborných časopisoch, ktoré sa tematicky zameriavajú na aktuálnu problematiku mentálnej retardácie, logopédie a sluchových postihnutí viaceré s dokumentáciou výsledkov vlastného výskumu v daných oblastiach. Veľkú pozornosť venoval tiež otázkam pracovnej, predprofesionálnej a profesionálnej prípravy, školskej logopedic-

kej starostlivosti a poruchám sluchu školskej mládeže.

Ako evidovaný prekladateľ odbor. a vedeckej ruskej literatúry preložil dielo L. V. Pisarevovej: Nervózne deti a ich výchova, SPN Bratislava 1952, State uvedené v zb.: State zo sovietskej psychológie, SPN Bratislava 1956. V poslednom období, ako dôchodca, napokon L. V. Tigranovovej: Rozumový vývin nedoslýchavých detí, SPN Bratislava 1983.

Náš dôchodca Gabriel Rehuš je skutočne naďalej aktívny. Odovzdáva svoju bohatú činnosť v rámci prípravy Pedagogickej encyklopédie Slovenska, ako tajomník XII. komisie pod predsed. V. Predmerského pripravil texty vyše 50 hesiel.

Keď nášho jubilanta pri jeho dožitej sedemdesiatke srdečne pozdravujeme, ďakujeme za takmer polstoročie vykonávanú prácu na úseku špeciálnej pedagogiky a školstva na Slovensku, ktorý pokladal za hlavný. Želáme mu do ďalších rokov pevné zdravie a sil s dodatkom Prešovčanov: „Teraz už Váš život plynie ako voda rieky v brehoch smerom k dolnému vyústeniu . . . Rozdávali ste z plného priehrstia svojich zásob umu a sil v trojičnom rade Gaňo-Predmerský-Rehuš . . . Prijmite našu vďaku. Je nám ľahšie kráčať po Vašich stopách. Nech sú Vaše ďalšie dni plná slnka, aby Vám život naďalej chutnal . . .“

Predmerský

K významnému životnému jubileu PhDr. Ladislava Košča, CSc.

Čas ako neúprosný bežec rovnomerne a neodvolateľne ukrajuje z našej prítomnosti a núti nás hľadiť vždy dopredu. No sú chvíle, mezdníky v živote jedinca, ktoré ho nevyhnutne nútia zastaviť sa, pozrieť sa dozadu a aspoň na chvíľku sa zastaviť nad tým, čo má za sebou, čo sformovalo jeho dnešok a aké perspektívy sa mu ukazujú pre zajtrajšok.

Takáto chvíľa, takýto mezdník nastal v živote PhDr. Ladislava Košča, CSc., dňa 24. marca 1984, kedy sa do-

Žil šesťdesiatim svojho životného putovania.

Ako psychológ telom i dušou výžil šesťdesiatim svojho životného putovania významne prispel k rozvoju aj špeciálnej pedagogiky a je rozhodne namieste, aby sme sa nad týmto životom dr. Košča zastavili aj my, špeciálni pedagógovia, aj v tomto našom celoštátnom odbornom časopise.

Ako predseda Spoločnosti pre špeciálnu a liečebnú výchovu v SSR i ako bývalý dlhoročný člen redakčnej rady Otázok defektológie považujem si za milú pozornosť ujať sa tejto úlohy, a to nielen za svoju osobu, ale aj v mene a zastúpení oboch týchto inštitúcií.

Náš jubilant je rodák z historickej Levoče. Po skončení svojich univerzitných štúdií (doktorátom filozofie z odboru psychológie v r. 1951) pôsobil ako odborný asistent na Ústave pre sociálny výskum mládeže v Bratislave, potom ako riaditeľ Sociodiagnostického ústavu v Žiline a potom ako klinický psychológ na psychiatrickom oddelení KÚNZ v Žiline (Bytčici).

Už za svojho žilinského pôsobenia veľmi úzko spolupracoval dr. Košč v rámci Kabinetu škôl pre mládež vyžadujúcu osobitnú starostlivosť pri Krajskom pedagogickom ústave v Žiline a potom vo Vrútkach, ako aj Záchytného detského domova v Žiline, a to vo forme prednášok a diskusií na rozličných, aj celoštátnych alebo celoslovenských, špeciálno-pedagogických, resp. logopedických podujatiach (napr. v Rajeckých Tepliciach, v Turčianskych Tepliciach, v Ružomberku ap.).

Do centra spolupráce psychológov so špeciálnymi pedagógmi sa však dr. Košč dostal najmä po svojom prechode na Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave (1964), kde pracuje dosiaľ, posledných desať rokov ako vedúci vedecký pracovník. Táto jeho spolupráca nesúvisela len s tým, že na tomto ústave pracoval od začiatku v oddeleniach, ktorých výskumná náplň úzko súvisela s problematikou špeciálnej a liečebnej pedagogiky (najprv bol vedúcim oddelenia detskej psychopa-

tológie, potom oddelenia psychologickéj výchovnej starostlivosti a konečne — oddelenia detskej patopsychológie), ale — medzi iným — aj s tým, že už v r. 1966 bol kooptovaný za člena redakčnej rady Otázok defektológie (ktorej členom je dosiaľ) a že od začiatku vzniku Inštitútu špeciálnej a liečebnej pedagogiky v Bratislave sa aktívne podieľal na výchove celej generácie špeciálnych a liečebných pedagógov (prednášal tam vyše 5 rokov pedagogickú psychológiu, všeobecnú patopsychológiu, diagnostiku a výskumnú metodológiu).

Nešlo u neho o radového člena redakčnej rady, ani o radového vysokoškolského učiteľa: Ako člen redakčnej rady Otázok defektológie prispieval totiž na jej zasadnutiach vždy dômyselnými návrhmi na odstraňovanie nedostatkov v jej činnosti a na skvalitnenie odbornej úrovne a spoločenského významu tohto časopisu. Sám k tomu prispieval predovšetkým svojou náročnosťou pri recenzovaní pridelených mu príspevkov, určených na uverejnenie, a svojím ochotným vychádzaním v ústrety pomocou a radou všetkým, najmä mladým autorom. Tým sa značnou mierou zaslúžil o odborný rast prispievateľov do tohto časopisu, a to nielen z radov psychológov, ale aj špeciálnych pedagógov z praxe. Jeho vlastné príspevky, najmä ale

vložky na pokračovanie v Otázkach defektológie (Vývinová dyskalkúlia ako porucha matematických schopností detí, 1971-1972 a Špeciálno-pedagogická diagnostika pri narušeníach a poruchách matematických schopností detí, 1983-1984), tak isto ako aj jeho príspevky v časopise Špeciálna pedagogika jasne svedčia o jeho intenzívnom zainteresovaní sa aj o teóriu a prax špeciálnej pedagogiky, a to, prirodzene, nielen pokiaľ išlo o poruchy matematických schopností, ale aj v iných oblastiach špeciálnej výuky a výchovy postihnutých.

Ako vysokoškolský učiteľ sa zaslúžil — medzi iným — aj tým, že jeho vysokoškolské skriptá pre IŠLP, ktoré vyšli v r. 1973 (Všeobecná patopsychológia), boli prvými učebnými textami tejto inštitúcie a (po dotlači v r. 1976) predstavujú dosiaľ jedinú učebnicu, ktorú majú poslucháči špeciálnej pedagogiky aj dnes k dispozícii.

Dr. Košč je v odborných kruhoch (doma i v zahraničí) známy, prirodzene, predovšetkým ako výskumný pracovník-psychológ. Publikoval totiž — okrem hodne vyše stovky časopi-seckých a zborníkových štúdií — aj 7 monografií. Najznámejšou a najvýznamnejšou z nich je rozhodne jeho kniha Psychológia matematických schopností (1972), ktorej upravená verzia vyšla v poľštine a ktorej zásadné prepracovanie smerom k patológii výjde pravdepodobne ešte tohto roku v USA. Dve jeho ďalšie knižné publikácie (jedna o patopsychológii učenia a jej neuropsychologických základoch a druhá o myslení a inteligencii) sú pripravené do tlače pravdepodobne už pre budúci rok (1985). Bohatú aktivitu dr. Košča ako psychológa a výskumného pracovníka istotne odevkátnejšie zhodnotia a oce-nia iní, povelanejší a zasvätenejší.

My sa tu sústredíme viac na skutočnosť, že dr. Košč je známy (zas nielen u nás, ale aj vo svete) aj svojím výskumným zameraním a svojimi aktivitami, úzko súvisiacimi so špeciálnou pedagogikou. Tento charakter mali jeho priam nespočítateľné vystúpenia na rozličných domácich špeciálno-pedagogických (najmä logopedic-

kých) podujatiach (napr. v Piešťanoch, Trenčíne, Prahe, Olomouci, Lučenci ap.) a na Fulneckých dňoch J. A. Komenského; pre tento charakter výskumného zamerania bol menovaný za subkoordinátora hlavnej úlohy rezortného plánu výskumu RŠ II-03 „Výchova a vzdelávanie telesne, zmyslovo, mentálne a sociálne postihnutej mládeže“ na 7. päťročnicu, na riešení ktorej sa sám podieľa jednou čiastkovou úlohou; pre toto jeho zameranie bol menovaný za člena komisie pre štátne záverečné skúšky zo špeciálnej pedagogiky na Pedagogickej fakulte UK v Trnave; v tomto duchu je napísaná jeho knižka „Psychologie postiženého dítěte a jeho výchova“ (1982) atď. Predovšetkým týmto svojím zameraním si vyslúžil titul zaslúžilého školského pracovníka zo strany ministra školstva SSR (1983) i titul zaslúžilého pracovníka v logopédii zo strany výboru Slovenskej logopedickej spoločnosti (1983). Spomínané zameranie na problematiku špeciálnej pedagogiky viedlo dr. Košča v posledných rokoch dokonca k výskumu matematických schopností nepočujúcich a nevidiacich detí a k jeho záujmu o hudobné schopnosti nevidiacich, najmä ho ale zákonito predurčilo za autora viacerých hesiel v Defektologickom slovníku (Praha, 1978) a za člena XII. komisie (pre špeciálne školstvo a špeciálnu výchovu) Odborov pedagogickej encyklopédie Slovenska, ktorej prvý zväzok výjde tohto roku. V práci tejto komisie sa ukázalo vari najvypuklejšie, ako intenzívne a angažovane je dr. Košč zainteresovaný na rozvoji špeciálno-pedagogickej teórie a praxe. Prejavilo sa to totiž nielen v mnohých heslách, ktoré sám vypracoval a správne orientoval smerom k špeciálnej pedagogike, ale najmä v jeho častých zásadných podnetoch k obsahu i formálne-štylisticky výstižnému a odborne fundovanému dopracovaniu aj všetkých ostatných hesiel, ktorými komisia prispela k obsahu spomínanej encyklopédie.

Uvedené Koščovo zainteresovanie sa o špeciálnu pedagogiku (dokumentované aj jeho dlhoročným členstvom v Spoločnosti pre špeciálnu a liečebnú výchovu v SSR) stálo na pozadí aj

tej skutočnosti, že bol Ministerstvom školstva vybratý, aby zastupoval československú, resp. slovenskú špeciálnu pedagogiku na konferenciách Európskej asociácie špeciálnej pedagogiky (EASE) v Stockholme (1978) a v Helsinkách (1980) a že ho zahraniční odborníci kooptovali do redakčných rád dvoch medzinárodných, v podstate špeciálno-pedagogických časopisov, a to časopisu *Topics in Learning and Learning Disabilities* (zameraného na problematiku porúch učenia sa detí) a časopisu *Paedovita* (zameraného na problematiku inštitucionalizovaných detí).

I keď sme tu mohli uviesť, prirodzene, len tie najvýznamnejšie aspekty profesionálneho života nášho jubilanta, už z nich je jasné, že sa bolo hodno zastaviť pri nich aj práve zo strany nás, špeciálnych pedagógov. Náš pohľad naňho by však bol neúplný, keby sme heslovite nespomenuli, že tak, ako je náš jubilant v odbornej verejnosti známy svojimi odbornými prednáškami a publikáciami, tak v kruhu svojich najbližších a známych je charakteristický ako vzorný manžel a otec štyroch detí i ako milý a nezištný priateľ, vychádzajúci v ústrety každému svojou radou a pomocou a vôbec svojím hrejivým ľudským spoločením a hlbokou účasťou na radostiach i v smútku. Mnohí ho poznáme aj ako dobrého hudobníka (speváka, klaviristu, huslistu a mandolinistu) i ako výtvarníka (niektorí máme od neho ako dary priam minuciózne do dreva vyrezané menovky a do dreva vypaľované obrazy). Slovom — dr. Košč nie je len na slovo vzatý odborník ako psychológ a vedecký pracovník, ale aj — a pre mnohých predovšetkým — ako neúnavne pracovitý človek hlbokých morálnych zásad a dobrého srdca, tvrdý k sebe, ale pozorný a láskavý voči iným, a to aj úplne neznámym ľuďom, najmä deťom. Mnohí, vrátane pisateľa týchto riadkov, mali možnosť mnoho razy sa o tom presvedčiť, byť toho očitými svedkami, okúsiť to na sebe samých.

A tak — keď sme aspoň takto stručne načrtli bohaté životné dielo a osobnostný profil nášho vzácného spo-

lupracovníka a priateľa (a tým zásadne doplnili informáciu, ktorú sme o ňom uviedli pri jeho pädesiatke, OD, XVIII, 1975-1976) — ostáva nám ešte milá povinnosť čo najsrdečnejšie pozdraviť dr. Košča pri jeho vzácnom životnom jubileu, poďakovať sa mu úprimne za jeho pomoc a podporu pri rozvíjaní špeciálnej pedagogiky i za jeho priateľstvo a zapriať mu do ďalších rokov jeho života plné zdravie, veľa síl a ďalšieho tvorivého nadšenia, ako aj zaslúženého úspechu a uznania. Nech ostane vždy verný svojím ideálom a nech z tejto vernosti investuje naďalej čo najviac aj do spolupráce a ľudskej komunikácie s nami, jeho vďačnými kolegami a oddanými priateľmi — špeciálnymi pedagógmi. Ad multos annos!

Predmerský

Netradiční formy spolupráce s rodiči ve zvláštní mateřské škole v Praze 8, Kobylisích

V posledních letech došlo k výraznému rozvoji zvláštních mateřských škol, převážně ve velkých městech, které bývají umístěné v pěkných budovách, dobře vybavených zařízením i hračkami a pomůckami. Jsou do nich vybírány převážně dobré učitelky, které pracují podle prozatímního výchovného plánu. Podmínky pro výchovu mentálně postižených dětí v předškolním věku jsou tedy na mnoha místech republiky v hlavních rysech zajištěny.

Dosud nevyřešeným problémem se nám jeví na jedné straně problematika spolupráce s rodiči těchto dětí a dále postavení těchto rodičů v naší společnosti. Finanční pomoc, která jim je poskytována, sice zajišťují rodiny i v případě, že matka nemůže pracovat, otevřen však zůstává problém jejich sociálních vztahů — žít ve společnosti zdravých lidí se zdravými dětmi, nemít stále hluboký komplex, nestydět se za dítě, nebo naopak, cítit neustálý soucit. Jen málo rodičů se dovede vyrovnat s faktem, že dítě je a zůstane postižené a umí se svým životním stylem přizpůsobit dané si-